

Prepis podcastu ÚDZS – Pôrod pod vplyvom drog

00:00:18 Jingel

Počúvate podcast Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Vaše zdravie pod dohľadom.

00:00:28 Monika Beťková

Pôrod pod vplyvom drog. Takýto veľavravný je názov dnešného podcastu. Za tým, že sa dnes môžeme o ňom rozprávať, je sťažnosť na postup poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, ktorý podľa sťažovateľky nekonal tak ako mal. Volám sa Monika Beťková a oproti mne sedí náš dnešný hosť, pán doktor Dominik Kadlubiak. Dobrý deň, pán doktor, začnem najprv výčitkou sťažovateľky, ak to tak môžem nazvať. Že pôrodník potiahol rodiace sa dieťa z pôrodných ciest príliš veľkou silou, čo mu spôsobilo parézu plexus brachialis s trvalými následkami. Pán doktor, najprv vás poprosím o podrobný popis toho, čo sa vlastne dieťaťu počas pôrodu malo stať. Musím však ísť na to takpovediac od piky. Paréza plexus brachialis znamená, zjednodušene povedané poškodenie určitých nervov, pomocou ktorých človek ovláda svoje ruky. Kde sa nachádzajú tieto nervy?

00:00:51 Dominik Kadlubiak

Dobrý deň.

00:01:30 Dominik Kadlubiak

Plexus brachialis je sústava nervov, ktorá vychádza z miechy v oblasti krku a hornej hrudnej chrbtice. No a tieto nervy sa potom vetvia smerom do ramena, predlaktia a ruky. Vďaka nim dokážeme hýbať rukou, zdvihnúť ju, ohnúť v lakti, urobiť úchop a zároveň cez ňu vnímame dotyk, bolesť či teplo. No a teda intrauterinne, teda počas tehotenstva alebo pri pôrode sa môže stať, že sa tieto nervy poškodia, napríklad keď je ramienko dieťaťa v nevýhodnej polohe. Dôsledkom je, že novorodenec po narodení nehýbe rúčkou alebo tam je proste nejaký deficit oproti zdravej ruke, no a tento stav sa nazýva paréza plexus brachialis.

00:02:23 Monika Beťková

V sťažnosti sa uvádza, že toto poškodenie siete nervom má trvalé následky. Čo konkrétne to teda znamená? Aké obmedzenia alebo trvalé následky môže mať takéto poškodenie pre dieťa z hľadiska pohybu, citlivosti alebo možno vývoja?

00:02:38 Dominik Kadlubiak

Závažnosť následkov v prvom rade závisí od rozsahu poškodenia týchto spomínaných nervov, keď sa v súvislosti s parézou plexus brachialis hovorí o trvalých následkoch, myslí sa tým, že poškodené nervy sa nemusia úplne zotaviť, zregenerovať a funkcia ruky môže byť v určitom rozsahu limitovaná. Tieto nervové vlákna totižto majú iba

obmedzenú schopnosť regenerácie a pri ťažšom poškodení zostáva teda určitý deficit natrvalo. Pre dieťa to môže znamenať obmedzený rozsah pohybu, ruku nezdvihne nad hlavu, nevie uchopiť.. pardon, nevie ohnúť lakeť, alebo uchopiť drobné predmety, no a často býva oslabená aj sila, narušená jemná motorika. V týchto najťažších prípadoch vznikajú aj deformity končatín, pretože tie nervové vlákna inervujú svaly a pokiaľ sú tieto svaly ochabnuté, tak aj vývoj kosti býva z tohto pohľadu narušený. Treba však dodať, že tieto trvalé následky sa týkajú skôr ťažších foriem poranenia, kde dôjde k roztrhnutiu alebo odtrhnutiu týchto nervových koreňov od miechy, ale pri ľahších poškodeniach, kedy sa teda bavíme iba o pomliaždení alebo nejakom miernejšom poranení týchto nervov sa často tá funkcia nervových vlákien obnoví a teda tie následky môžu byť minimálne.

00:04:15 Monika Beťková

A v prípade novorodenca, o ktorom sa bavíme v dnešnom podcaste. bude mať poškodenie nervov naozaj trvalé následky?

00:04:22 Dominik Kadlubiak

Podľa zdravotnej dokumentácie dieťa už robí pokroky. Od pôrodu rehabilituje, učí sa ruku používať a teda zaznamenali lekári aj pokroky, nakoľko dieťa dokáže ruku zdvihnúť do polovice tela, uchopiť predmet.. A čo je najpodstatnejšie, nervová aktivita na vyšetreniach potvrdzuje, že vedenie nervov zostalo zachované. To znamená, že nedošlo k ich úplnému pretrhnutiu, ale skôr k natiahnutiu alebo pomliaždeniu.

00:04:53 Monika Beťková

Čiže je možná liečba a vyliečenie v tomto prípade?

00:04:56 Dominik Kadlubiak

V podstate áno. Liečba je možná a to rovno v dvoch rovinách. Prvá a najdôležitejšia je včasná rehabilitácia. Fyzioterapeut dieťa vedie k tomu, aby sa nervy aj svaly stimulovali, ruka sa nefixovala v nesprávnej polohe, no a cvičenie, polohovanie masáže, ktoré sa vykonávajú denne prispievajú, k ako keby obnove tej funkcie nervov. Druhou možnosťou je chirurgický zákrok a to hlavne v prípadoch, kedy došlo k výraznému poškodeniu alebo odtrhnutiu týchto miešnych koreňov. V tomto prípade teda ten operačný zákrok nebol nutný, pretože dieťa vykazovalo známky zlepšenia.

00:05:46 Monika Beťková

Ak došlo k fatálnemu poraneniu nervov novorodenca v oblasti krčnej miechy, najprv našim poslucháčom priblížme, za akých okolností k takémuto poraneniu dochádza. Inými slovami, je to vždy v dôsledku pôrodu, keď na plod laicky povedané zlú alebo nesprávnu polohu a pôrodník musí použiť špeciálny postup, vyvinúť silnejší tlak, alebo sú za tým aj iné faktory.

00:06:13 Dominik Kadlubiak

Ono v tej medicíne ako keby nič nie je úplne čiernobiele. Nie je to teda vždy len o pôrode. Pravdou je, že často poškodenie nervov dôjde pri komplikovanom pôrode, typicky keď sa ramienko dieťaťa zasekne za lonovú kosť matky a pôrodník teda musí použiť špeciálne manévry, aby dieťa bezpečne porodil. Vtedy môže dôjsť k natiahnutiu nervov, ale čo je oveľa podstatnejšie, že výskumy ukazujú, že nie menej ako polovica týchto poranení vzniká ešte pred narodením, teda počas intrauterinného vývoja. Tam môže nervy poškodiť nesprávna poloha plodu, veľmi silné kontrakcie alebo dlhodobý pôsobiaci tlak na tieto nervy. Čiže pôrod ako samotný je rizikový moment, ale rozhodne nie je jediný.

00:07:12 Jingel

Počúvate podcast Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Vaše zdravie pod dohľadom.

00:07:20 Monika Beťková

Podľa toho čo hovoríte tých okolností, za ktorých môže dôjsť k závažnému poškodeniu nervov, ktoré vedú z krčnej miechy do ramena a ruky je viac a môžu nastať ešte pred narodením dieťaťa. Teda ako ste spomínali v tom prenatálnom štádiu. Sú aj nejaké iné rizikové faktory, napríklad zdravotný stav matky?

00:07:41 Dominik Kadlubiak

Medzi rizikové faktory patrí vyššia pôrodná hmotnosť dieťaťa, ako aj cukrovka u matky, ktorá zvyšuje pravdepodobnosť väčších plodov, obezita matky a celkovo nadmerný prírastok hmotnosti počas gravidity, ale tiež aj keď matka čaká dvojčiky, kvôli útlaku môže dôjsť ku paréze plexus brachialis. Vplyv má aj poloha plodu, ak je dieťa uložené atypicky, nervy môžu byť vystavené neprimeranému tlaku ešte pred narodením.

00:08:16 Monika Beťková

V tomto momente sa už dostávame k zdravotnému stavu našej 31 ročnej pacientky, a k jej závislosti od užívania omamných a psychotropných látok. Môžete nám k tomu prosím povedať viac, aký druh drog to bol a aké následky mali na jej zdravotný stav?

00:08:34 Dominik Kadlubiak

Podľa zdravotnej dokumentácie pacientka v minulosti užívala marihuanu a pervitín. Bola viackrát hospitalizovaná na psychiatrii a liečila sa aj na infekčnú hepatitídu typu B a C, avšak pacientka udávala dlhodobú abstinenciu v trvaní 4 až 5 rokov, ale počas tehotenstva teda priznala fajčenie 4 až 5 cigariet denne, no len toxikologické vyšetrenie bezprostredne po pôrode potvrdilo prítomnosť amfetamínu, metamfetamínu a THC v tele matky a neskôr aj dieťaťa.

00:09:13 Monika Beťková

Tehotenstvo o ktorom sa dnes rozprávame, bolo jej prvým tehotenstvom?

00:09:16 Dominik Kadlubiak

Nie, nejednalo sa o prvé tehotenstvo. Pacientka mala v minulosti spontánny potrat, čiže toto bolo jej druhé tehotenstvo.

00:09:25 Monika Beťková

Môžeme teda povedať, že pacientka v súvislosti s jej graviditou bola z medicínskeho hľadiska vysoko riziková.

00:09:32 Dominik Kadlubiak

Čo vieme povedať je, že u pacientky boli prítomné viaceré rizikové faktory. Pacientka prekonala potrat v prvom tehotenstve, mala pozitívnu anamnézu užívania omamných a psychotropných látok, počas tehotenstva fajčila a takisto pribrala približne 29kg. Všetky tieto okolnosti predstavujú faktory, ktoré významne zvyšujú riziko komplikácií, nielen teda pre matku, ale najmä pre plodu.

00:10:01 Monika Beťková

Spomínali ste nárast váhy. V akej zdravotnej kondícii bola teda tesne pred pôrodom?

00:10:07 Dominik Kadlubiak

No vieme len konštatovať závery z tých materiálov a teda podľa dokumentácie sa pacientka subjektívne cítila dobre. Objektívne však, ako už bolo povedané, bolo prítomných viacero tých rizikových faktorov.

00:10:21 Monika Beťková

S tým súvisí aj ďalšia vážna otázka. Bola pacientka pred pôrodom už takpovediac čistá, alebo opäť prepadla závislosti od drog?

00:10:32 Dominik Kadlubiak

Ako som už povedal, bohužiaľ po pôrode toxikologické vyšetrenie potvrdilo prítomnosť viacerých nelegálnych látok v tele matky, no a teda pacientka priznala, že tieto látky užila veľmi tesne pred pôrodom a síce len jeden deň pred samotným pôrodom.

00:10:52 Monika Beťková

To sa už aj ťažko počúva. Ako teda prebiehal samotný pôrod?

00:10:58 Dominik Kadlubiak

Ten pôrod začal spontánne, kontrakcie boli pravidelné. V druhej dobe pôrodnej však rodička nespolupracovala. Podľa zdravotnej dokumentácie netlačila dostatočne a dieťa sa rodilo so vztýčenou rúčkou, čo je významnou komplikáciou. To znamená, aby si to poslucháči vedeli predstaviť, že to dieťa ma o ruku vedľa hlavičky, čím sa zväčšil obvod a pôrod bol tým o to náročnejší.

00:11:26 Monika Beťková

V dokumentácii sa uvádza, citujem, pôrod plodu bol komplikovaný nespoluprácou rodičky a vztýčenou rúčkou novorodenca. Čo to presne znamená z odborného hľadiska? Čo znamená pre pôrodníka, keď zistí tento problém?

00:11:41 Dominik Kadlubiak

Samotný pôrod dieťaťa je veľmi intenzívny proces, nie len teda pre rodičku, ale aj pre celý zdravotnícky tím, no a súhra tímu a spolupráca rodičky sú ku minimalizovaní rizík pochopiteľné. Nie vždy ide o hladký priebeh a pôrod môže byť komplikovaný rôznymi faktormi. Jedným z rozhodujúcich je postup plodu pôrodnými cestami a jeho poloha. V tomto prípade mal plod vztýčenú ruku, no a kvôli tejto polohe ruky pri hlavičke sa zväčšil obvod prednej časti plodu a pôrod nepostupoval spontánne bolo preto potrebné, aby pôrodník vykonal špecifické manévry, ktoré pomohli plodu bezpečne prejsť pôrodnými cestami. Tým druhým dôležitým faktorom je samotná spolupráca rodičky a podľa zdravotnej dokumentácie bola v tomto prípade spolupráca matky neuspokojivá. Opäť môže to byť zapríčinené viacerými okolnosťami. No vo svetle neskorších zistení sa prirodzene vynára otázka, či užitie drog v období tesne pred pôrodom neprispelo k zhoršeniu spolupráci rodičky.

00:12:57 Jingel

Počúvate podcast Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Vaše zdravie pod dohľadom.

00:13:04 Monika Beťková

Na základe čoho vlastne vzniklo podozrenie, že pacientka môže byť počas pôrodu pod vplyvom drog?

00:13:10 Dominik Kadlubiak

No tu ide síce len moje domnienky, no existuje skupina klinických príznakov, ktoré sú asociované s užívaním špecifických omamných a psychotropných látok. Zdravotnícky personál mohol nadobudnúť takýto dojem, ktorý bol podporený anamnézu pacientky, ale najmä samotným klinickým obrazom počas pôrodu. Na základe toho bolo pacientke odobratý moč a laboratórne výsledky skutočne potvrdili prítomnosť tých omamných a psychotropných látok v tele matky počas pôrodu a neskôr teda aj prítomnosť amfetamínu a metamfetamínu u dieťaťa.

00:13:53 Dominik Kadlubiak

Zastavím sa pri vašej poslednej vete pán doktor, že test na prítomnosť drog bol pozitívny aj u novonarodeného dieťaťa. Aké to malo dôsledky na jeho zdravotný stav počas pôrodu, či tesne po ňom? Odrazila sa, alebo mohla sa odraziť táto skutočnosť aj na jeho prípadnom poškodení nervov, čo je vlastne hlavným predmetom sťažnosti?

00:14:15 Dominik Kadlubiak

Objektívne malo dieťa zhoršenú popôrodnú adaptáciu. Podľa zdravotnej dokumentácie bolo tesne po narodení hypnotické, cyanotické a dýchalo lapavo. No a neskôr laboratórne výsledky preukázali dekompenzovanú metabolickú acidózu.

00:14:33 Monika Beťková

Skočím vám do toho, čo to znamená v preklade?

00:14:36 Dominik Kadlubiak

To znamená, že to metabolické prostredie dieťaťa bol prekyslené a dieťa, alebo teda novorodenec nemá ako keby dostatočne rozvinuté tie rôzne kompenzačné mechanizmy a tento stav bol podľa všetkého navodený aj vplyvom drog počas tehotenstva.

00:15:02 Monika Beťková

Blížime sa k meritu sťažností pacientky. Vyplynul úradu z príslušnej dokumentácie a zistení záver, že k paréze plexus brachialis došlo počas pôrodu a to na základe nesprávneho postupu pôrodníka?

00:15:17 Dominik Kadlubiak

Nie, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou nezistil pochybenie. Postupu pôrodníka aj neonatológov bol v súlade s medicínskymi štandardami, paréza nevznikla následkami neodbornej manipulácie, ale ako dôsledok súhry viacerých rizikových faktorov.

00:15:35 Monika Beťková

Na základe akých argumentov úrad podložil tento záver? Dá sa hovoriť o závere, ku ktorému úrad dospel s absolútnou istotou alebo zostáva aspoň možno štipka pochybností?

00:15:47 Dominik Kadlubiak

Zo zdravotnej dokumentácie a zo záverov prizvaných odborníkov nevyplývalo podozrenia, že by pacientke alebo dieťaťu bola poskytnutá nesprávna zdravotná starostlivosť, ako už bolo povedané, tých dôvodov pre ktoré môže vzniknúť paréza plexus brachialis je naozaj veľa. Mnohým z nich sa v súčasnosti nedá predísť, preto možno konštatovať iba to, či bola zdravotná starostlivosť poskytnutá správne. V tomto prípade bola poskytnutá lege artis, správne aj napriek intoxikácii rodičky a nepredvídateľnej polohe plodu počas pôrodu.

00:16:27 Monika Beťková

Nedá mi aby som sa nespýtala, aj keď iba z laického pohľadu, či sa za týchto okolností, keď anamnéza pacientky poukazovala na vysoké riziko a počas pôrodu dokonca vykazovala príznaky oznámenia, nemalo sa prikrčiť k pôrodu cisárskym rezom.

00:16:45 Dominik Kadlubiak

Podľa dokumentácie na to nebol dôvod. Pacientka súhlasila s prirodzeným pôrodom, ktorý spočiatku postupoval fyziologicky, CTG záznam bol v norme. Vztýčenú rúčku nebolo možné ako keby predvídať a vlastne zistilo sa to až v druhej dobe pôrodnej.

00:17:07 Monika Beťková

Je pravda, že otázkou, či súhlas pacientky s vaginálnym pôrodom bol za daného stavu relevantný?

00:17:16 Dominik Kadlubiak

Z pohľadu ex ante, ten vaginálny pôrod nebol v žiadnom prípade kontraindikovaný a teda bol možný.

00:17:23 Monika Beťková

Opäť moja laická otázka, ale napadá mi v tejto súvislosti, či nebolo možné teda tesne pred pôrodom zistiť, že to dieťaťko malo rúčku v neprirodzenej polohe?

00:17:35 Dominik Kadlubiak

Podľa vyjadrení expertov sa nedá predvídať táto poloha rúčky pred pôrodom, ale je to ako keby dôsledok rotácie plodu a priechod plodu pôrodnými cestami, takže vychádzam zo záverov prizvaných expertov a ich stanovisko je, že žiaľ v dnešnej dobe sa nedá ako keby tomuto predchádzať.

00:18:06 Monika Beťková

Úradný záver prešetrovania tohto smutného prípadu je, že zdravotná starostlivosť bola poskytnutá pacientke správne, zdravotnícky tím nespravil chybu. Úrad teda nezistil porušenie zákona. Keby sme mali z tohto vyvodiť nejaké poučenie, tak vyznie až banálne keď poviem, vyhýbajme sa drogám a špeciálne to platí pre tehotné ženy. Je to v ich životnom záujme a samozrejme v záujme plodu a teda dieťaťka. Vidíte však aj nejaké poučenie pre samotných zdravotníkov a nemyslím možno len pre pôrodníkov, ale napríklad aj pre lekárov, ktorí boli v kontakte s drogovou závislou pacientkou počas jej gravidity?

00:18:46 Dominik Kadlubiak

Tak asi úplne najsilnejším odkazom je, že drogy a tehotenstvo sa nikdy nesmú kombinovať.

Tie riziká pre plod sú jednoducho obrovské od porúch nervového systému cez abstinenčné syndrómy až po život ohrozujúce komplikácie. To si myslím, že by malo byť najsilnejšie posolstvo dnešného dielu a myslím si, že pre každého zdravotníka, ktorý sa stretol s takto obzvlášť závažným prípadom, je to memento na čo všetko treba myslieť a ako veľa energie treba venovať, veľa úsilia treba venovať tej dôkladnej príprave na každý zákrok.

00:19:32 Monika Beťková

Týmito slovami sa končí dnešný podcast. Za pozornosť vám, vážení poslucháči od mikrofónu moderátorky ďakuje Monika Beťková. Moje poďakovanie patrí aj nášmu hosťovi pánovi doktorovi Dominik Kadlubiakovi. Tešíme sa na ďalšie stretnutia.

00:19:47 Dominik Kadlubiak

Ďakujem veľmi pekne za pozvanie.

00:19:52 Jingle

Viac sa o práci Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou dozviete na našom webe udz-sk.sk.